

Synodaal proces

Revolutie in de katholieke kerk: leken, ook vrouwen, krijgen meer inspraak

De katholieke kerk moet minder een kerk worden van geestelijken, en meer van leken. Ook vrouwen krijgen een grotere rol. Maar niet als diaken, laat staan als priester.

[Maaïke van Houten](#) 27 oktober 2024, 13:07

Honderdduizenden katholieken wereldwijd hebben de afgelopen jaren met elkaar gepraat over hun ideale kerk. Zaterdag werd in Rome dat zogenoemde synodaal proces afgesloten. Met als uitkomst: leken, oftewel gewone gelovigen, krijgen meer inspraak en worden over de hele linie vaker en meer betrokken bij hun kerk.

“Mijn hart maakt een sprongetje van vreugde”, zegt Laetitia van der Lans, die namens het Netwerk Katholieke Vrouwen in Nederland de afgelopen jaren synodale gesprekken organiseerde. “Dit is in zichzelf een revolutie, dat leken op een nieuwe manier betrokken worden bij de kerk. Daarmee wordt de positie van vrouwen ook beter.”

Slotdocument met 150 voorstellen

De 369 afgevaardigden die deelnamen, waaronder zowel leken als geestelijken en van wie circa 20 procent vrouw, kwamen zaterdagavond met een slotdocument met meer dan 150 voorstellen.

Van der Lans ziet in het document ‘meer inspraak op alle niveaus’. Leken worden betrokken bij de priesteropleiding en krijgen inspraak bij bisschopsbenoeringen. Ook bepleit de synode transparantie en decentralisatie van bevoegdheden. Ook daardoor is er, zo is de verwachting, meer kans voor leken zich uit te spreken over belangrijke zaken.

Kerkhistoricus Paul van Geest, hoogleraar in Tilburg, concludeert dat de katholieke kerk niet langer wordt geleid door bisschoppen alleen. Leken, zowel mannen als vrouwen, hebben nu meegepraat en dat zal zo blijven, denk hij. “De personele bezetting van deze synode is van heel hoge waarde, symbolisch en feitelijk. De kerk wordt steeds minder hiërarchisch. Zelfs als deze paus een conservatieve opvolger krijgt, kun je hier niet meer omheen.”

Ronduit spectaculair vindt hij het dat hij heeft begrepen dat de paus niet meer met een eigen apostolisch schrijven komt, waarin hij spreekt als leergezag (het magisterium).

“De paus heeft nu dit document de status van een tekst van het hoogste leergezag toegekend.”

Aparte werkgroep

De gevoelige kwestie van de wijding van vrouwen tot diaken stond officieel niet op de agenda. Vooraf had paus Franciscus gezegd dat de tijd nog niet rijp is voor vrouwelijke diakenen – gewijde geestelijken die preken, dopen, huwelijken voltrekken, maar die niet voorgaan in de eucharistie, dat mag alleen een priester.

Er komt een aparte werkgroep voor onderzoek of het Bijbels-historisch verantwoord is om vrouwen toe te laten tot het ambt van diaken. “De tijd is er niet rijp voor. Maar er wordt dus wel op gestudeerd”, zei de Nederlandse afgevaardigde hulpbisschop Ted Hoogenboom vrijdag in een ontmoeting met de pers. Hij hield zijn eigen oordeel daarover in het midden. De Nederlandse bisschoppen komen later deze week met een reactie.

Vrouwen in leiderschapsfuncties

Van der Lans is uitgesproken blij met de uitkomst. “De vrouwelijke diaken is dus niet van tafel”, concludeert ze. Er is ‘een langere adem’ nodig, maar ‘de verandering is van onderop in gang gezet, en daar kunnen we allemaal ons steentje aan bijdragen.”

Van belang vindt zij ook dat de synode vrouwen uitnodigt voor leiderschapsfuncties. Er is, aldus de synode, geen reden hen daaruit te weren. Daarmee hebben vrouwen, zegt Van der Lans, een handvat om in hun eigen parochie te zeggen: waar zijn de vrouwen, in de liturgie, in het bestuur?

En dat geldt wat haar betreft ook voor de pastorale raden die de synode wil instellen. Hulpbisschop Hoogenboom verwacht van de pastorale raden, althans voor Nederland, niet veel. Hij wijst erop dat er in de jaren zestig en zeventig wel van die raden zijn geweest, maar dat die een stille dood zijn gestorven. “En nu is de pastoor al blij als er genoeg mensen zijn voor het parochiebestuur.”

Werk is niet af

Van der Lans ziet dat minder somber in. Althans, als die pastorale raad echt inspraak krijgt in wezenlijke kwesties, dan zijn er heus wel mensen te vinden. “Het ligt aan de invulling. En met vier mensen kom je al een heel eind”, zegt zij.

Met het slotdocument is het werk niet af, zegt Hoogenboom. “Het grote werk ligt voor ons.” Hij wijst in dat verband op een andere waarschuwing van de paus: “Als die zichtbare veranderingen er niet komen, dan gaat dat ten koste van de geloofwaardigheid van de kerk.”

=====